

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ІМЕНІ АНАТОЛІЯ НАЗАРЕНКА

СХВАЛЕНО

Протокол засідання кафедри психології та інклюзивної освіти, методик природничо-математичних дисциплін і технологій від 26 червня 2026 року №4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка
(протокол засідання вченої ради
ХОППО ім. А. Назаренка від 30 червня 2026 року № 2)

Ректор Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка

Наказ від 01 липня 2026 № 214/но

 В.ОЧЕРЕТЯНКО

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації директорів інклюзивно-ресурсних центрів
«ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДИРЕКТОРА ІНКЛЮЗИВНО-
РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ»**

Розробник: Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка (Синявська Ганна Олександрівна, завідувачка обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти; Сологуб Олександра Станіславівна, доктор філософії (PhD), в.о. завідувача кафедри психології та інклюзивної освіти, методик природничо-математичних дисциплін і технологій)

Напрямок підвищення кваліфікації: Професійна діяльність директора інклюзивно-ресурсного центру: організація роботи та забезпечення психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами

Розроблено на основі Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 545 (зі змінами), Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 (зі змінами), нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України з питань організації інклюзивного навчання

Рецензенти:

Андрій Гулеватий, кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету підвищення кваліфікації педагогічних працівників Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка;

Діана Пивовар, методист Хмельницького обласного навчально-методичного центру психологічної служби Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується утвердженням інклюзивної моделі навчання, що ґрунтується на забезпеченні рівного доступу до якісної освіти для всіх здобувачів, зокрема осіб з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта розглядається як динамічний процес змін у змісті, організації та філософії освіти, спрямований на подолання бар'єрів у навчанні та участі кожної дитини в освітньому процесі.

У цих умовах особливої значущості набуває професійна діяльність директорів інклюзивно-ресурсних центрів як ключових суб'єктів забезпечення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи та організації супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Саме ІРЦ виступають важливою ланкою між закладами освіти, сім'ями та іншими суб'єктами освітнього процесу, забезпечуючи координацію дій щодо створення інклюзивного освітнього середовища.

Зміна підходів до організації інклюзивного навчання, оновлення нормативно-правової бази, зростання запиту на якісні послуги ІРЦ, а також необхідність ефективної міжвідомчої взаємодії зумовлюють потребу в системному підвищенні кваліфікації керівників цих установ. Директор ІРЦ сьогодні виконує не лише організаційні функції, а й забезпечує стратегічну координацію діяльності центру, розвиток команди фахівців, партнерську взаємодію та впровадження сучасних підходів у сфері інклюзивної освіти.

Отже, розроблення програми підвищення кваліфікації директорів інклюзивно-ресурсних центрів є актуальним і зумовлене потребою оновлення професійних компетентностей керівників відповідно до сучасних викликів розвитку інклюзивної освіти в Україні

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: зміст програми об'єднано у чотири навчальні модулі. Реалізація програми ґрунтується на поєднанні теоретичних занять та практико-орієнтованих форм роботи. Тривалість реалізації програми - 1 тиждень. Для успішної реалізації практичного компоненту програми слухачам рекомендується приєднуватись до онлайн-занять із персонального комп'ютера або ноутбука.

Форма підвищення кваліфікації: очна, дистанційна, на базі замовника.

Мета підвищення кваліфікації: Розвиток та вдосконалення професійної компетентності директорів інклюзивно-ресурсних центрів щодо організації діяльності ІРЦ, забезпечення якісного психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами, координації взаємодії з закладами освіти, батьками та іншими суб'єктами освітнього процесу, а також

ефективного впровадження нормативно-правових вимог у сфері інклюзивної освіти

Завдання підвищення кваліфікації:

- удосконалення знань щодо нормативно-правового забезпечення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів;
- формування та розвиток професійних компетентностей директора ІРЦ щодо організації ефективної діяльності центру;
- удосконалення вмінь організації та координації психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами;
- розвиток здатності забезпечувати взаємодію ІРЦ із закладами освіти, батьками та іншими суб'єктами освітнього процесу;
- формування вмінь застосовувати сучасні підходи до комплексної оцінки розвитку осіб з ООП;
- удосконалення управлінсько-організаційних навичок у межах функціонування ІРЦ;
- розвиток готовності до впровадження інноваційних підходів у сфері інклюзивної освіти та роботи ІРЦ;
- удосконалити навички використання цифрових освітніх ресурсів, платформ та сервісів для організації ефективного освітнього процесу;
- розвинути здатність до рефлексії, професійного саморозвитку та навчання впродовж життя

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: організаційно-управлінська, аналітична, психолого-педагогічна, інклюзивна, предметно-методична, інформаційно-цифрова, емоційно-етична, компетентність педагогічного партнерства, інклюзивна, прогностична, організаційна, компетентність навчання впродовж життя.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання й розуміння:

- нормативно-правового забезпечення щодо питань безбар'єрності в Україні;
- основних напрямів створення Комунікативної стратегії безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року;
- правил безбар'єрної мови/комунікації;
- принципів створення безпечного, інклюзивного та психологічно комфортного освітнього середовища;
- підходів до збереження психологічного благополуччя учасників освітнього процесу та розвитку резильєнтності директора ІРЦ;
- можливостей цифрових технологій та штучного інтелекту в освітньому процесі;

- принципів універсального дизайну в навчанні;
- особливостей використання цифрових та асистивних технологій;
- можливостей альтернативної та додаткової комунікації для дітей з ООП;
- сучасних підходів до адаптації та модифікації освітнього середовища;
- переваг інтерактивних, проєктних та ігрових методів навчання;
- особливості сенсомоторного розвитку дітей з різними категоріями ООП;
- ролі сенсорних систем (вестибулярної, пропріоцептивної, тактильної, зорової, слухової, смакової та нюхової);
- ознак сенсорних порушень та труднощів моторного розвитку;
- принципів організації сенсомоторного середовища для дітей з ООП;
- принципів академічної доброчесності та їх дотримання в умовах цифрової трансформації освіти;
- принципів цифрової доступності для організації інклюзивного навчання;
- класифікації електронних (цифрових) освітніх ресурсів для підтримки інклюзивного навчання;
- можливостей ІІІ-асистованих інструментів для забезпечення доступності освітнього процесу здобувачам освіти з ООП;
- можливостей використання технологій VR/AR в освітньому процесі;
- функціональних можливостей мовних платформ і додатків для розвитку мовленнєвих та комунікативних навичок здобувачів освіти

Уміння:

- адаптувати навчальні завдання за допомогою сучасних технологій;
- аналізувати власну професійну діяльність у контексті створення безпечного освітнього середовища та коригувати її відповідно до потреб здобувачів освіти;
- аналізувати вплив сенсомоторних труднощів на поведінку та навчання;
- використовувати VR/AR технології для підвищення мотивації, наочності та залучення учнів до навчання;
- використовувати елементи сенсорної інтеграції в освітньому процесі;
- використовувати цифрові ресурси та освітні платформи в роботі з учнями;
- виявляти ризики для фізичної, психологічної, соціальної та цифрової безпеки учасників освітнього процесу;
- враховувати в своїй діяльності принципів комунікативної стратегії безбар'єрного простору в Україні;
- враховувати основні принципи та критерії інформаційної безбар'єрності;
- добирати безпечні, доцільні для навчання здобувачів освіти електронні (цифрові) освітні ресурси для забезпечення доступності; аналізувати,

адаптувати, впроваджувати їх та використовувати з урахуванням мети, умов навчання, вікових особливостей та їхніх потреб;

- добирати інноваційні технології відповідно до потреб дитини;
- застосовувати алгоритми реагування на випадки булінгу, конфліктів, дискримінації, насильства, кібербулінгу та інших загроз;
- застосовувати здоров'язбережувальні технології для профілактики професійного стресу та розвитку резильєнтності;
- застосовувати мовні додатки у навчальній та корекційно-розвитковій роботі;
- організовувати інтерактивне та диференційоване навчання;
- організовувати освітній процес з дотриманням вимог безпеки, охорони праці, санітарно-гігієнічних норм і правил безпечної поведінки;
- організовувати сенсорно збагачене освітнє середовище;
- оцінювати ефективність використання інноваційних підходів у роботі з дитиною
- оцінювати ризики, пов'язані з обробкою персональних даних;
- планувати та реалізовувати заходи зі створення безпечного, інклюзивного, психологічно комфортного освітнього середовища;
- проєктувати безпечне, інклюзивне освітнє середовище з урахуванням потреб усіх учасників освітнього процесу;
- розпізнавати ознаки фішингових повідомлень і кіберзагроз;
- розробляти локальні правила, пам'ятки, інструкції, маршрути реагування або фрагменти внутрішніх процедур закладу освіти щодо безпеки;
- співпрацювати з педагогами та батьками для забезпечення комплексної підтримки дитини;
- створювати візуальні розклади, інструкції та навчальні матеріали;
- здійснювати рефлексію професійної діяльності та планувати індивідуальний професійний розвиток

Цінності та ставлення:

- усвідомлення цінності безпечного, інклюзивного та демократичного освітнього середовища;
- мотивація до реалізації в професійній діяльності Комунікативної стратегії створення безбар'єрного простору;
- усвідомлення цінності багатоманітності та врахування і задоволення потреб кожного здобувача освітнього процесу;
- мотивація до впровадження та використання в практичній діяльності безбар'єрної мови/комунікації;
- усвідомлення цінності персоналізованого навчання, відкритість до інновацій, ставлення до оцінювання як до інструменту підтримки навчання;
- мотивація до навчання впродовж життя, зокрема розвитку власної цифрової компетентності та сприяння її розвитку у здобувачів освіти

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації. Оцінювання результатів навчання здійснюється на основі поєднання формувального та підсумкового оцінювання. Формувальне оцінювання здійснюється для відслідковування прогресу слухачів, їх здатності застосовувати здобуті знання під час виконання практичних кейсів з проблемними ситуаціями, практичних робіт, надання зворотного зв'язку, здійснення самооцінювання та взаємооцінювання, коригування їх навчальної траєкторії.

Підсумкове (бальне) оцінювання здійснюється наприкінці навчання (тестування за всіма темами освітньої програми та конференція).

Під час тестування пропонуються завдання з вибором однієї або кількох правильних відповідей, на встановлення відповідностей та матричні запитання (сітка з прапорцями або перемикачами).

Тест складається з 16 завдань, які розподілені за рівнями складності та балами таким чином:

- 8 запитань базового рівня (знання фактів, визначень, термінів, розпізнавання об'єктів) - по 1 балу за запитання;

- 6 запитань середнього рівня (вміння групувати, сортувати, порівнювати, знаходити логічні зв'язки, застосовувати базові знання) – по 3 бали за запитання;

- 2 запитання високого рівня (вміння вирішувати нестандартні завдання, аналізувати процеси, прогнозувати результати) - по 4 бали за запитання.

Максимальна кількість балів за тест: 34, прохідний бал: 24 (70 %).

Максимальний бал за участь у конференції з обміну досвідом - 20. Оцінюється якість поданих матеріалів (12 балів) та виступ на конференції (8 балів). Прохідний бал за участь у конференції - 14 (70 %).

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво

Вартість: безоплатно відповідно до регіонального замовлення слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних, керівних працівників і працівників науково-методичних об'єднань Хмельницької області на 2027 рік

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з трьох модулів та десяти взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 16 питань та беруть участь у конференції з обміну досвідом. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники за тест, - 34, прохідний бал - 24 (70 %); максимальна кількість балів за конференцію - 20, прохідний бал - 14 (70 %).

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, - 30, з них 8 год - лекційні заняття, 18 год - практичні заняття, 4 години – контрольні заходи.

Учасники, які успішно пройшли навчання, отримують свідоцтво.

№ з/п	Назва навчальних тем	Кількість годин				
		Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи
Модуль 1. Підтримка психологічного благополуччя учасників освітнього процесу та створення безпечного інклюзивного середовища						
1.1	Здоров’язберезувальні технології для профілактики та подолання професійного стресу, посилення резиліентності директора ІРЦ	3	1	2		
1.2	Проектування безпечного, інклюзивного освітнього середовища: практичні інструменти директора ІРЦ	3	2	1		
1.3	Комунікативна стратегія створення безбар’єрного простору в Україні	3	2	1		
Разом за модулем:		9	5	4		
Модуль 2. Розвиток компетентностей фахового спрямування						
2.1	Управлінські вектори діяльності директора ІРЦ; міжвідомча взаємодія та командний менеджмент	2	2			
2.2	Нормативно-правовий аспект організації інклюзивного навчання в Україні. Актуальні підходи до навчання осіб з ООП, забезпечення індивідуалізації освітнього процесу	2		2		
2.3	Застосування інноваційних технологій та сучасних підходів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами	2		2		

2.4	Сенсомоторний розвиток як основа цілісного розвитку дитини з особливими освітніми потребами	2		2		
2.5	Педагогічна практика. Роль директора ІРЦ в організації та проведенні ефективної комплексної оцінки розвитку особи з ООП та подальшого супроводу дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі	4		4		
Разом за модулем:		12	2	10		
Модуль 3. Цифрова компетентність директора ІРЦ						
3.1	Цифрова доступність та підтримка здобувачів освіти з особливими освітніми потребами	2		2		
3.2	Академічна доброчесність директора ІРЦ та застосування штучного інтелекту в освіті	2		2		
Разом за модулем:		4		4		
4. Підсумкові заходи						
4.1	Формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічного працівника	1	1			
4.2	Контроль знань (тестування)	2				2
4.3	Підсумкова конференція з обміну досвідом	2				2
Разом:		5	1			4
Усього		30	8	18		4

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1

Підтримка благополуччя учасників освітнього процесу та робота в інклюзивному середовищі

Тема 1.1. Здоров'язбережувальні технології для профілактики та подолання професійного стресу, посилення резилієнтності директора ІРЦ

Здоров'язбережувальні технології в освітньому процесі. Феномен стресу в сфері комунікативної діяльності людини. Природа та чинники професійного стресу в роботі директора ІРЦ. Ідентифікування станів як індикаторів професійного вигорання директора ІРЦ та напрацювання шляхів їх подолання як запорука профілактики професійного стресу.

Інструменти для зниження щоденного стресу та стратегії побудови довгострокової адаптивності (резилієнтності) до викликів. Механізми відновлення після пережитих криз. Посилення ресурсності директора ІРЦ як чинник підвищення рівня його стресостійкості

Тема 1.2. Проектування безпечного, інклюзивного освітнього середовища: практичні інструменти директора ІРЦ

Поняття безпечного та інклюзивного освітнього середовища. Нормативно-правові засади забезпечення безпеки та інклюзії в закладах освіти. Виявлення та усунення фізичних, інформаційних, соціальних і психологічних бар'єрів. Практичні інструменти створення комфортного освітнього простору, підтримки позитивного мікроклімату та запобігання дискримінації. Аналіз освітнього середовища закладу освіти та розроблення рекомендацій щодо підвищення його безпечності й інклюзивності. Проектування безпечного, інклюзивного освітнього середовища

Тема 1.3. Комунікативна стратегія створення безбар'єрного простору в Україні

Нормативно-правові акти, що врегульовують питання безбар'єрності в Україні. Комунікативна стратегія створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. Операційні цілі та принципи реалізації Комунікативної стратегії. Нові зразки інклюзивної комунікації. Правила безбар'єрної мови/комунікації. Основні принципи та критерії інформаційної безбар'єрності. Алгоритм співбесіди без бар'єрів.

МОДУЛЬ 2

Розвиток компетентностей фахового спрямування

Тема 2.1. Управлінські вектори діяльності директора ІРЦ: міжвідомча взаємодія та командний менеджмент

Управлінський аспект у роботі директора інклюзивно-ресурсного центру: інтеграція функцій адміністрування, координації міжвідомчої взаємодії та організації супроводу дітей із особливими освітніми потребами.

АС «ІРЦ» як головний управлінський інструмент. Алгоритм взаємодії ІРЦ із засновником (управління/відділ освіти). Співпраця із закладами освіти.

Тема 2.2. Нормативно-правовий аспект організації інклюзивного навчання в Україні. Актуальні підходи до навчання осіб з ООП, забезпечення індивідуалізації освітнього процесу

Нормативно-правова основа організації інклюзивного навчання в Україні. Індивідуальна програма розвитку як головний документ, який розробляється Командою супроводу на основі висновку інклюзивно-

ресурсного центру. Модель реалізації діяльності команди супроводу, командоутворююча роль керівника. Ключові методичні підходи до забезпечення індивідуалізації освітнього процесу.

Тема 2.3. Застосування інноваційних технологій та сучасних підходів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами

Сучасні інноваційні технології та підходи, які забезпечують ефективну підтримку дітей з особливими освітніми потребами. Цифрові інструменти, технології альтернативної та додаткової комунікації (АДК), візуальна підтримка, асистивні технології, елементи універсального дизайну в навчанні, диференційоване навчання, ігрові та інтерактивні методи. Практичне використання інновацій для підвищення доступності та якості освітнього процесу

Тема 2.4. Сенсомоторний розвиток як основа цілісного розвитку дитини з особливими освітніми потребами

Сенсомоторний розвиток як фундамент пізнавального, мовленнєвого, емоційного та соціального розвитку дитини. Рух, відчуття та взаємодія з навколишнім середовищем: пізнання дитиною світу, формування уявлення про власне тіло, розвиток координації, уваги, мислення та мовлення. Створення умов для розвитку сенсомоторних навичок у закладі освіти та сім'ї

Педагогічна практика. Роль директора ІРЦ в організації та проведенні ефективної комплексної оцінки розвитку особи з ООП та подальшого супроводу дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі.

Організація та проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи. Визначення особливих освітніх потреб та рівнів підтримки. Система автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів.

МОДУЛЬ 3

Цифрова компетентність директора ІРЦ

Тема 3.1. Тема. Цифрова доступність та підтримка здобувачів освіти з особливими освітніми потребами (ООП)

Принципи цифрової доступності для організації навчання здобувачів освіти з ООП. Класифікація, призначення та добір електронних (цифрових) освітніх ресурсів для підтримки інклюзивного навчання. ШІ-асистовані інструменти підвищення доступності (синтез і розпізнавання мовлення, автоматичне субтитрування), імерсивні засоби читання та інструменти візуалізації. Використання VR/AR технологій, мовних застосунків та адаптивних сервісів з урахуванням освітніх потреб учнів.

Тема 3.2. Академічна доброчесність директора ІРЦ та застосування штучного інтелекту в освіті

Поняття штучного інтелекту: машинне навчання, нейронні мережі, обробка природної мови, генеративний ШІ. Ключові ШІ-технології та їхні можливості та обмеження. Роль ШІ у цифровій трансформації освіти. Вплив ШІ на освітні процеси: автоматизація рутинних завдань, персоналізоване навчання, адаптивні системи. ШІ як інструмент для директора ІРЦ: огляд освітніх ШІ-інструментів та платформ. Сутність принципів академічної доброчесності в умовах цифрової трансформації освіти. Етичні аспекти застосування ШІ, запобігання плагіату, правила цитування та відповідального використання контенту, створеного за допомогою штучного інтелекту. Практичні рекомендації щодо інтеграції ШІ в освітній процес із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Вправи на використання ШІ для автоматизації рутинних завдань педагогічного працівника, створення персоналізованих завдань та використання освітніх ШІ-інструментів та платформ.
2. Вправа “Створи аудіо”. Слухачі генерують засобами чатботу невелику історію / правило / пояснення тощо та одним із цифрових ресурсів на вибір створюють аудіофайл. Мета - продемонструвати, як засоби цифрової безбар'єрності допомагають здобувачам освіти опановувати матеріал за допомогою звукових файлів.
3. Вправа «EdTech для інклюзії: аналіз і добір ресурсів». Завдання: проаналізувати 2–3 цифрові інструменти (наприклад, VR/AR застосунок / мовний сервіс / адаптивний додаток) та заповнити чек-лист за наданими критеріями.
4. Вправа «Індивідуальна траєкторія цифрової підтримки». Надано кейс (наприклад, учень із порушенням слуху / мовлення / дислексія/ РАС / труднощами навчання), потрібно створити «маршрут цифрової підтримки» у вигляді схеми (карти), який включає: цифрові освітні ресурси; ШІ-інструменти; інструменти візуалізації; адаптивні сервіси; мовні застосунки; засоби комунікації; рекомендації для батьків і педагогів.
5. Застосування правил безбар'єрної комунікації в щоденному спілкуванні.
6. Створення алгоритму співбесіди без бар'єрів.
7. Розроблення основних принципів та критеріїв інформаційної безбар'єрності.
8. Вправи на розвиток позитивного мислення, розслаблення, відпрацювання здатностей конструктивного застосування внутрішнього ресурсу, на відпрацювання суб'єктивного контролю, відпрацювання здатностей змінювати бачення контексту події або ситуації; здатностей перетворювати проблему на виклик і професійний ріст.
9. Вправи на аналіз освітньої ситуації та обґрунтування вибору інноваційних технологій для підтримки дитини з ООП.

10. Розроблення візуального розкладу учня.
11. Оцінювання освітнього середовища з позиції універсального дизайну в навчанні.
12. Сенсорний маршрут. Створення маршруту із 5–7 вправ для розвитку: рівноваги; координації рухів; тактильного сприйняття; просторового орієнтування.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Лист МОНУ від 29.12.2021 "Про методичні рекомендації для фахівців ІРЦ та педагогічних працівників ЗЗСО щодо встановлення категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів) та визначення рівня підтримки в освітньому процесі".
2. Лист МОНУ від 27.09.2022 №4/2703-22 Методичні рекомендації щодо створення ресурсних кімнат у закладах загальної середньої освіти.
3. Порядок реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти, затверджений наказом МОН України від 28.12.2019 № 1646.
4. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>. Дата звернення: 12.03.2026.
5. Про освіту: Закону України від 5. 09.2017 р. №2145-VIII. *Голос України*. 2017.27 верес. (№178-179). С.10-22.
6. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 22.06.2026).
7. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>. Дата звернення: 12.03.2026.
8. Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти: розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року № 301-р. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 22.06.2026).

Основна література

1. Варецька О., Хаустова О. Розвиток готовності педагогів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі // Молодь і ринок. 2023. № 3.
2. Веремчук А., Хом'як О. Інноваційні технології навчання дітей з особливими освітніми потребами. Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. Вип. 1 (5). 2021. С. 71–78.
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої

освіти: проект / МОНУ. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZSO-22.05.2024.pdf>. Дата звернення: 07.03.2026.

4. Коберник О.М. Проектна технологія: можливості застосування в освіті. URL:

https://www.researchgate.net/publication/352265345_Proektna_tehnologia_mozlivosti_zastosuvannya_v_osviti. Дата звернення: 07.05.2026.

5. Кравчук О., Шелепко Г. Організація інклюзивного навчання у системі управління діяльністю в закладі освіти // Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. 2022. № 1(7). С. 165–171.

6. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агенство «Україна».

7. Про авторське право і суміжні права. Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>. Дата звернення: 07.03.2026.

Додаткова література

1. Деякі питання комунікаційної підтримки реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.12.2024р. №1301-р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KR241301>

2. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами: навч. метод. посіб. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80с.

3. Типові рішення щодо використання кольорів та дизайну оформлення комунікації в рамках реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.12.2024р. №03/127/1256-24. URL: <https://dsbt.gov.ua/diialnist/bezbaryernyi-prostir/korysni-materialy>

4. Інформаційна пам'ятка для персоналу ДСНС щодо дотримання правил безбар'єрної комунікації. ДСУНС. URL: <https://dsns.gov.ua/gendernapolitika/informaciini-pamiatki>

5. Слово має значення – добірка коректної термінології для безбар'єрного спілкування. Департамент комунікації МВС України. 2023р.

6. Баранник Н., Дяченко-Богун М. Формування пізнавальної діяльності учнів з особливими освітніми потребами // Витоки педагогічної майстерності. 2022. № 29.

7. Бондаренко В., Вовк Н. Підготовка вчителя до роботи в класах з інклюзивною освітою // Професіоналізм педагога. 2022. № 17. С. 27–35.

8. Давиденко Г. В. Теоретико-методичні засади організації інклюзивного навчання у вищих навчальних закладах країн Європейського Союзу: дис. д-ра пед. наук: 13.00.01/ Нац. акад. пед. наук України. Київ, 2015. 467с.

9. Коломоець, Т., Використання цифрових технологій у логопедичній роботі. // Наукові часописи університету. Серія 19. Корекційна педагогіка та

- спеціальна психологія, 2023. Випуск 44. URL: <https://enpuir.udu.edu.ua/entities/publication/5594d36c-0760-4814-9833-3f99b130686b> Дата звернення: 22.06.2026.
10. Морзе, Н. В., Бойко, М. А., Струтинська, О. В., & Смирнова-Трибульська, Є. М. (2024). Якою має бути цифрова компетентність вчителів у галузі використання штучного інтелекту? *Електронне наукове фахове видання "Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету"*, (16), 76–91. <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.166>. Дата звернення: 12.03.2026.
11. Полякова В. Особливості психологічної допомоги вчителям в умовах війни // Психічне здоров'я в умовах війни: шляхи збереження та відновлення: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Київ, 13 жовтня 2023 р.). – Київ: НУБІП України, 2023. С. 58-61.
12. Семеніхіна О., Друшляк М. Типологія цифрових технологій інклюзивного освітнього простору, фізико-математична освіта, 2022. Том 35. № 3. С. 65–70. URL: <https://fmo-journal.org/index.php/fmo/article/view/179/120> Дата звернення: 22.06.2026.
13. Сологуб О.С. ІКТ в освіті: YouTube канал. URL: <https://www.youtube.com/@%D0%86%D0%9A%D0%A2%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%96>. Дата звернення: 16.06.2026.
14. Тулбокс для вчителів. URL: <https://www.schools-for-democracy.org/onlain-resursy/toolbox>
15. Цимбал-Слатвінська С. Цифрові інструменти в логопедичних практиках. // Інноваційна педагогіка. Випуск 79. Том 2, 2025. URL: https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/79/part_2/19.pdf Дата звернення: 22.06.2026.
16. Школяр Л., Михайлюченко А. Соціалізація дітей з особливими потребами в умовах воєнного стану // Humanitas. 2023. №5.
17. Якимчук О. Компетентнісний підхід в освіті: українські реалії // Вища освіта України. 2020. № 3(78). С. 15–21. DOI: 10.31392/NPU-VOV.2020.3(78).02.